
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN - POLONIA

VOL.LX, SUPPL. XVI, 455

SECTIO D

2005

Zakład Pielęgniarstwa Położniczo- Ginekologicznego¹ i Klinika Rozrodczości i Andrologii²
Katedry Macierzyństwa i Prokreacji WPiNoZ Akademii Medycznej w Lublinie
kierownik Zakładu: prof. dr hab. n. med. Henryk Wiktor
kierownik Kliniki i Katedry: prof. dr hab. n. med. Grzegorz Jakiel

CELINA ŁEPECKA- KLUSEK¹, GRZEGORZ JAKIEL²

*Conditions concerning children required from candidates
for adoptive parents*

Warunki stawiane wobec dzieci przez kandydatów na rodziców adopcyjnych

Niemожność posiadania własnego potomstwa jest dla wielu ludzi dramatem nie tylko osobistym, lecz także partnerskim i rodzinnym [10]. W tej sytuacji rodzina adopcyjna jest niekiedy najlepszą formą kompensacji ich negatywnych odczuć i przeżyć [8].

Dobrze zdiagnozowani rodzice adopcyjni to tacy, którzy pragną dziecka i chcą go wprowadzić do swojego domu tylko dlatego, że jest im źle z bezdzietnością, a brak dziecka postrzegają jako główną przeszkodę w realizacji własnych celów życiowych i pełni osobowego rozwoju [8].

Rodzicielstwo adopcyjne jest trudniejsze od naturalnego, bardziej świadome i wymagające akceptacji takiego dziecka, o którego biologicznych rodzicach wiedza zazwyczaj jest niewielka [4]. Ponadto bez względu na rodzaj sieroctwa /naturalne czy społeczne/ adopcja ma służyć przede wszystkim dobru dziecka

Celem pracy było sprawdzenie, czy i jakie wymogi wobec obcego dziecka stawiają bezdzietni partnerzy zdecydowani na adopcję.

MATERIAŁ I METODA

Badania przeprowadzono w Ośrodku Adopcyjno-Opiekuńczym w Lublinie. Materiał badawczy stanowiła dokumentacja Ośrodka, głównie wnioski kierowane do sądu o dokonanie adopcji, które zostały sporządzone w latach 2000-2002. Ogółem było ich 155. W celu zgromadzenia informacji, dotyczących przedmiotu badań i danych osobowych rodziców adopcyjnych, posługiwano się specjalnie do tego celu przygotowanym arkuszem.

W mieście zamieszkiwały 104 (67,1%) małżeństwa, a na wsi 51 (32,9%). W wieku do 35 lat było 146 (47,1%) partnerów, w tym 84 (54,2%) kobiety i 62 (40,0%) mężczyzn. Pozostali w liczbie 164 (52,9%) byli starsi – odpowiednio 71 (45,8%) i 93 (60,0%). Wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym legitymowało się 75 (24,2%) kandydatów na rodziców adopcyjnych, w tym 29 (18,7%) kobiet i 46 (29,7%) mężczyzn. Natomiast średnim lub wyższym 235 (75,8%) – analogicznie 126 (81,3%) i 109 (70,3%). Czas trwania małżeństw wahał się od 3 do 30 lat, przy czym do 10 lat pozostawały w danym związku 73 (47,1%) pary, od 11 do 20 lat 70 (45,2%), a powyżej 20 lat 12 (7,7%). Do leczenia bezdzietności małżeńskiej przyznało się 137 (88,4%) par, w tym do pięciu lat 95 (69,3) i powyżej pięciu 42 (30,7%). Pozostałe pary (18, tj. 11,6%) oświadczyły, że nigdy z tego powodu nie leczyły się, głównie ze względów religijnych lub z uwagi na wcześniej przebyte operacje.

Zebrany materiał poddano analizie opisowej i statystycznej. Istotność różnic między badanymi cechami sprawdzono testem χ^2 [7].

WYNIKI BADAŃ

Decydując się na adopcję 80 (51,6%) par małżeńskich deklarowało wobec dziecka pewne oczekiwania /wymogi, warunki/, które dotyczyły jego wieku, płci i/lub stanu zdrowia. Najwięcej par (48, tj. 60,0% tej grupy) opowiadało się za małym dzieckiem, najchętniej niemowłcem, płci żeńskiej. Chłopca chciałoby adoptować cztery razy mniej małżeństw niż dziewczynkę /12 na 48/. Byli też tacy małżonkowie, którzy zdecydowali się na bliźniaki (3 pary) lub na dwoje rodzeństwa (2 pary). Dobry stan zdrowia dziecka był warunkiem adopcji zgłaszanym przez 15 par. Nie miało żadnych wymagań wobec dziecka 75 (48,4%) par.

Warunkowanie adopcji, bądź nie, w zależności od miejscem zamieszkania kandydatów na rodziców adopcyjnych i ich wieku przedstawiono w tabeli nr I, a w zależności od wykształcenia w tabeli nr II.

Tabela I. Warunkowanie adopcji a miejsce zamieszkania i wiek kandydatów na rodziców adopcyjnych

Warunkowanie adopcji	Miejsce zamieszkania				Wiek kobiet				Wiek mężczyzn			
	wieś n=51		miasto n=104		do 35 n=84		>35 lat n=71		do 35 lat n=62		>35lat n=93	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tak n = 80 (51,6%)	21	41,2	59	56,7	41	48,8	39	54,9	34	54,8	46	49,5
Nie n = 75 (48,4%)	30	58,8	45	43,3	43	51,2	32	45,1	28	45,2	47	50,5
Istotność	$\chi^2 = 3,32$		p=0,07		$\chi^2 = 0,58$		p=0,45		$\chi^2 = 0,43$		p=0,51	

Tabela II. Warunkowanie adopcji a wykształcenie kandydatów na rodziców adopcyjnych

Warunkowanie adopcji	Wykształcenie kobiet				Wykształcenie mężczyzn			
	Podstawowe lub zas. zaw. n=29		średnie lub wyższe n=126		podstawowe lub zas. zaw. n=46		średnie lub wyższe n=109	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tak n = 80 (51,6%)	17	58,6	63	50,0	22	47,8	58	53,2
Nie n = 75 (48,4%)	12	41,4	63	50,0	24	52,2	51	46,8
Istotność	$\chi^2 = 0,7$		p=0,4		$\chi^2 = 0,38$		p=0,54	

W częstości spotykanych uwarunkowań adopcji bliskie istotności różnice (p=0,07) zarysowały się w przypadku miejsca zamieszkania kandydatów na rodziców adopcyjnych, na rzecz mieszkańców miast. Wiek i wykształcenie okazały się w tej kwestii bez znaczenia.

Osobistą opiekę nad adoptowanym dzieckiem deklarowało 99 (63,9%) par małżeńskich, z czego w 76 parach jeden z partnerów miał w związku z tym zamiar zrezygnować z pracy zawodowej, a w pozostałych 23 jeden nie pracował i wyrażał chęć opiekowania się dzieckiem. Zależność między warunkowaniem adopcji a czasem trwania małżeństwa, czasem leczenia bezdzietności małżeńskiej i deklaracją rezygnacji z pracy zawodowej, na rzecz opieki nad dzieckiem, uwidoczniło w tabeli nr III.

Zarówno czas trwania małżeństwa, czas leczenia bezdzietności, jak i gotowość rezygnacji jednego rodzica z wykonywania pracy zawodowej, na rzecz opieki nad dzieckiem, nie różnicowały w sposób istotny częstości, spotykanych analizowanym materiale, uwarunkowań adopcji.

Tabela III. Warunkowanie adopcji a czas trwania małżeństwa, czas leczenia bezdzietności i rezygnacja jednego z kandydatów na rodzica z pracy zawodowej

Warunkowanie adopcji	Czas trwania małżeństwa						Czas leczenia Bezdzietności				Rezygnacja z pracy zawodowej /x			
	do 10 lat n=73		10 - 20 lat n=70		>20 lat n=12		do 5 lat n=95		> 5 lat n=42		tak n=76		nie n=56	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tak n = 80 (51,6%)	42	57,5	33	47,1	5	41,7	41	43,2	21	50,0	40	52,6	26	46,4
Nie n = 75 (48,4%)	31	42,5	37	52,9	7	58,3	54	56,8	21	50,0	36	47,4	30	53,6
Istotność	$\chi^2 = 2,06$ $p=0,36$						$\chi^2 = 0,95$ $p=0,46$				$\chi^2 = 0,5$ $p=0,48$			

/x Uwzględniono 132 pary, ponieważ w 23 jeden z małżonków zawodowo nie pracował

OMÓWIENIE

Kandydaci na rodziców adopcyjnych to zazwyczaj ludzie, którzy przez wiele lat doświadczali porażki leczenia bezdzietności [8,9]. Potwierdzają to prezentowane przez nas wyniki badań.

Adopcja jest niewątpliwie przejawem ogromnej odwagi partnerów, którzy decydują się przyjąć do swojego domu obce dziecko i uznać je za swoje. Jest ona wyrazem ich gotowości do poświęceń i wyrzeczeń. Towarzyszą jej jednak pewne obawy i niepokoje, związane z mogącymi wydarzyć się w przyszłości problemami. Osoby starające się o przysposobienie obcego dziecka mają świadomość, że dzieci te często są dość trudnymi wychowankami [2,3,6,8]. Dlatego, zanim to uczynią, stawiają wobec dziecka pewne wymogi. W prezentowanym materiale wymogi te okazały się dość prozaiczne - dotyczyły wieku, płci i stanu zdrowia. Nie można jednak wykluczyć istnienia jeszcze innych, o czym świadczy analiza motywów, jakimi przyszli rodzice kierowali się, podejmując decyzję o adopcji [5]. Omówione w tym opracowaniu motywy miały bardzo szeroki zakres (od altruistycznych do egoistycznych) oraz kryły w sobie pewne sugestie dotyczące dziecka. Jakkolwiek zapytani wprost o warunki adopcji, kandydaci na rodziców ograniczyli się do jednego, dwóch lub trzech wyżej wspomnianych albo twierdzili, że nie mają wobec dziecka żadnych wymogów.

Częstość spotykanych uwarunkowań adopcji okazała się, w analizowanym materiale, niezależna od przyjętych w tym opracowaniu zmiennych. Świadczy to o tym, że warunki stawiane wobec dziecka – inne niż wyżej omówione - to sprawa bardzo osobista, subtelna i głęboko skrywana, a przez to trudna do zbadania. Poznanie ich, nawet w minimalnym zakresie, wymaga bezpośredniego kontaktu z kandydatami na rodziców adopcyjnych oraz bardzo wnikliwej i kompleksowej analizy wszystkich ich wypowiedzi. Zastosowana w badaniach analiza dokumentacji nie daje takiej możliwości.

Pomimo wciąż rosnącego zainteresowania adopcją dziecka, wśród bezdzietnych partnerów, problem ten pozostaje nadal obszarem dość mało poznany. Potrzebne są zatem badania, których wyniki będą wykorzystywane w opiece nad tymi ludźmi oraz ułatwią im podjęcie decyzji o adopcji [1].

WNIOSKI

- ⊗ Ponad połowa kandydatów na rodziców adopcyjnych (51,6%) stawiała wobec dziecka pewne warunki, w tym najczęściej dotyczyło to jego wieku i płci.
- ⊗ Przyjęte w pracy zmienne nie różnicowały w sposób istotny częstości uwarunkowań adopcji, zgłoszonych przez kandydatów na rodziców.

PIŚMIENNICTWO

1. Barber D.: Research into the role of fertility nurses for the development of guidelines for clinical practice. Hum. Reprod. 1997, 12, Natl. Suppl. 2, 195-197.
2. Borchers D.: Families and Adoption: The Pediatricians Role in Supporting Communication. Pediatrics 2003, 112 (6), 1437-1441.
3. David M., Falk J., Vincze M., Malck-Zenon V.: Relacja dorosły – dziecko w opiece zastępczej. Wyd. Akademickie Żak, Warszawa 1999.
4. Kuźlan I.: Rodziny adopcyjne a mikrostruktura społeczna. Probl. Rodz. 1995, 5, 65-77.

5. Łepecka-Klusek C., Jakiel G., Kuna J., Paczos B: Motywy adopcji. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio D, Medicina*, Lublin 2004, vol. LIX, suppl. XIV, 3, 434-438.
6. Pawłowska M.: Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze a kompensacja sieroctwa społecznego. Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego. Gdańsk 1995, 195-202.
7. Rosner B (1995) *Fundamentals of biostatistics*. By Wadsworth Publishing Comp, USA.
8. Różańska M., Krzanowska M.: Wybrane problemy psychologiczne związane z adopcją. *Psycho-terapia* 2002, 3, 27-35.
9. Szlagura M.: Otrzymane macierzyństwo: przeżycia matek adoptujących. W: Kornas-Biela D. /red./: *Oblicza macierzyństwa*. Wyd. KUL. Lublin 1999, 259-265.
10. Wischmann T, Stammer H, Scherg H, Gerhard I and Verres R (2001) Psychosocial characteristics of infertile couples: a study by the 'Heidelberg Tertility Consultation Service'. *Hum Reprod* 16 (8), 1753-1761.

STRESZCZENIE

Rodzina adopcyjna jest najlepszą formą kompensacji negatywnych przeżyć zarówno dla ludzi, którzy przez wiele lat doświadczyli bezdzietności, jak i dla osamotnionego dziecka. Celem pracy było sprawdzenie, czy i jakie wymogi wobec obcego dziecka stawiają bezdzietni partnerzy zdecydowani na adopcję. Badania przeprowadzono w Ośrodku Adopcyjno-Opiekuńczym w Lublinie. W celu zgromadzenia informacji, dotyczących przedmiotu badań i danych osobowych rodziców adopcyjnych, przeprowadzono analizę dokumentacji 155 par małżeńskich. Okazało się, że ponad połowa kandydatów na rodziców adopcyjnych (51,6%) stawiała wobec dziecka pewne warunki, w tym najczęściej dotyczyło to jego wieku i płci. Przyjęte w pracy zmienne nie różnicowały w sposób istotny częstości uwarunkowań adopcji, zgłoszonych przez kandydatów na rodziców.

SUMMARY

Adoptive family is the best form of compensation for negative experiences both for people who had experienced childlessness for many years as well as for a lonely child. The aim of work was to verify whether and what requirements concerning a strange child are expected by childless partners who decided for adoption. The research was conducted in the Tutelar-Adoptive Centre in Lublin. To gain the information needed, 155 specifications of married couples were examined. It turned out that more than half candidates for adoptive parents (51,6%) made special demands concerning the child the most common of which were their age and sex. Variables applied in the study did not essentially differentiate the frequency of adoption conditions reported by candidates for parents